

Determinatiedag 13 januari 2007 in Hemrik – Jannie Sinnema

Met 15 personen in huize Sinnema was het weer gezellig bij de koffie en later met de soep en broodjes. Hessel Hoornveld jr. had zijn digitale camera mee en de resultaten werden via een beamer op een muur geprojecteerd. Hiertoe moest wel eerst een groot schilderij worden verplaatst! Hessel toonde onder meer een bijzondere bladroller, waarop de microspecialisten Joop en Leo hun wenkbrauwen fronsten, want een naam konden ze zo snel niet noemen. Ook de foto's van nachtvlinders van Abel en Francisca zijn op naam gebracht. Volop werd er ook gepraat over de mogelijkheden voor macrofotografie van de moderne digitale camera's.

Op 16 september 2006 heeft Wiebe Poppe in Joure *Xanthia ocellaris* gevangen. Volgens vlindernet waren er 2 waarnemingen van deze uil bekend uit Friesland: Bakkeveen en Terschelling. Bij navraag bij de WVF bleek dat de melding uit Bakkeveen foutief was. De melding van Terschelling (Formerum, 4 september 1980) was ook van Wiebe, destijds nog gedetermineerd door de heer Lempke. Dit exemplaar was niet zo duidelijk als de recente vlinder uit Joure en Wiebe had zijn twijfels over de juiste determinatie: mogelijk was het een *Xanthia gilvago*. *Xanthia ocellaris* heeft meestal een licht vlekje in de niervlek en een uitstekend puntje aan de hoekige vleugelpunt. Door de vlinder te vergelijken met andere opgezette exemplaren van *gilvago* en een *ocellaris* kwamen we er niet uit. Deze *X. ocellaris* van Terschelling uit 1980 moet toch nog eens door macrospecialisten worden bekeken.

Toen bijna iedereen omstreeks half zes huiswaarts keerde, bleven Joop en Leo nog met slechts enkele ongedetermineerde micro's zitten.

Interessante macrolepidoptera uit Beetsterzwaag 2006 – Tymo Muus

Afgelopen jaar ben ik aan het inventariseren geslagen in de gebieden in en rondom mijn woonplaats, Beetsterzwaag. Het dorp is omgeven door schitterende plekjes met heide, venen, oude en jonge loof- en naaldbossen en is voornamelijk gelegen op de zandgronden.

Ik ben begonnen met lichten in het Reigersbos te Kortehebben, op 19 maart 2006. Geen indrukwekkende vondsten, maar wel hoge aantallen van *Apocheima hispidaria* (voorjaarsspanner, circa 40 per avond), *Agriopsis marginaria* (grote voorjaarsspanner), *Agriopsis leucophaearia* (kleine voorjaarsspanner), *Alsophila aescularia* (voorjaarsboomspanner) en het variabele bosbesuultje *Conistra vaccinii*. Een paar dagen later, op 25 maart, dezelfde locatie, kon ik *Phigalia (Apocheima) pilosaria* (peretak) aan de lijst toevoegen. Op 4 april kon ook één exemplaar van *Orthosia cruda* (kleine voorjaarsuil) en vier exemplaren van *Biston strataria* (vroege spanner) aan de lijst worden toegevoegd. Kortom, het voorjaar kwam

langzaam maar zeker goed op gang. Al gauw volgden er vele andere soorten, een deel van de leukste soorten wordt in onderstaande teksten behandeld.

Kortehemmen: Het Reigersbos.

Op 24, 25, 26 april en 5 mei ving ik *Orthosia miniosa* (eikenvoorjaarsuil) op licht. De laatste jaren is de soort vaker waargenomen, al heb ik deze nog niet eerder waargenomen. Landelijk gezien is het ook een zeldzame soort. Ik stond wel vreemd te kijken toen ik op bovenstaande data, steeds in hogere aantallen, dit schitterende oranjebruine beestje tevens ving in het Reigersbos. Op 26 april op het Kortehemmerveld telde ik maar liefst 13 exemplaren. Op dezelfde dagen werden ook meerdere exemplaren van *Polyphoca ridens* (groenige orvlinder) gevangen, een soort die ook voornamelijk op de zandgronden wordt waargenomen. De rupsen heb ik tot dusver alleen maar gevonden op takken op ooghoogte en zijn gemakkelijk te kloppen. Ook van *O. miniosa* trof ik verscheidene rupsen aan op eik. Een andere minder algemene *Orthosia*, namelijk *O. populeti* (populieren-voorjaarsuil), is in ditzelfde gebied ook waargenomen door mij op 15, 24 en 25 april.

Beetsterzwaag: Stiltegebied Rome.

Aan de noordkant van de rivier het Koningsdiep ligt het stiltegebied Rome, en vroeger waarschijnlijk het verlengde van Het Oordts Mersken. Soorten die gevangen werden, waren o.a. *Deilephila porcellus* (klein avondrood) op 10 juni, waarvan de rups ook leeft op walstro, een stuk of tien rupsen van *Shargacucullia scrophulariae* (helmkruidsvlinder) op 2 juli, *Cucullia chamomillae* (kamillemonnik), ook meerdere rupsen op kamille op 26 juli en de zeldzame voorjaarsspanner *Lycia hirtaria* (dunvlerkspanner) op 3 mei op licht.

Van deze laatste zijn maar enkele vondsten uit Friesland bekend.

Lippenhuisterheide.

De Lippenhuisterheide is een groot heideveld waarbij een klein deel in bezit is van It Fryske Gea, en de rest in handen is van de families Harinxma/d'Assembourg. Op het deel van It Fryske Gea heb ik zowel overdag als 's nachts met licht geïnventariseerd.

In het najaar heb ik langs het zandpad met stroop gemeerd. Gelukkig resulteerde dit in succes, want op 27 oktober ving ik hier een wijfje van *Conistra erythrocephala* (roodkopwinteruil), samen met honderden *Conistra vaccinii*'s (bosbesuiltje), *Agrochola*'s en enkele *Eupsilia transversa*'s (wachtervlinder).

Olterterp.

Er is geïnventariseerd in het bos achter Het Witte Huis op 24 juni. Hier ving ik de mooie en tevens bijzondere *Panthea coenobita* (schijn-nonvlinder), die in Nederland haast alleen nog maar voor lijkt te komen in het grensgebied van Groningen/Friesland/Drenthe. De laatste jaren zijn ook enkele vondsten gedaan in

Noord-Brabant en Gelderland. Enkel één mannetje van *Phragmataecia castaneae* (rietluipaard) was ook van partij. Maanden later, op 6 september, werd een wijfje gevangen van *Trichiura crataegi* (grijsbandspinner), Op 15 september ving ik nog een mannetje van deze soort. Beide kwamen op licht.

Tuinvangsten te Beetsterzwaag.

Toen ik in 2003 met nachtvlinders begon, had ik me voor die tijd nog nooit gerealiseerd wat er 's nachts allemaal in mijn tuin zou rondvliegen. Hierna ben ik in 2004 begonnen met het lichten in de tuin, wat al snel wat rozenblaadjes en een leuke soort als *Naenia typica* (splinterstreep) op zou leveren.

In 2005 had ik in de tuin meerdere exemplaren van *Xanthia aurago* (saffraangouduil), *Macdunnoughia confusa* (getekende gamma-uil) en een enkele *Dichonia (Griposia) aprilina* (diana-uil). Ook ving ik op 5 augustus de spanner *Ennomos erosaria* (gehakkelde spanner) in mijn tuin.

Dit jaar liet *M. confusa* het afweten in de tuin, wel een paar straten verderop vond ik een exemplaar op 11 september bij een buitenlamp. Op 9 oktober maar liefst drie exemplaren van de prachtige groene uil, *Dichonia aprilina*. De rest van de maand volgden er nog meer, maar niet meer dan een of twee per avond.

Het najaar kon wat mij betreft niet meer stuk toen ik op 20 oktober een wijfje van de schitterend gevlekte *Conistra rubiginea* (de gevlekte winteruil) ving op licht, een paar honderd meter buiten de tuin. Tot dusver is dit de meest noordelijke waarneming in Nederland!

Een ander juweeltje was voor mij *Chloroclysta siterata* (papegaaitje) op 4 oktober. Maar later leek het al een heel gewone verschijning te worden. Bijna elke dag wanneer ik de lamp aan had, ving ik wel een exemplaar, en op 13 oktober drie exemplaren. 25 oktober was het laatste exemplaar die ik heb gezien. Een andere opmerkelijke soort was op 30 juni *Hadena compta* (witband-silene-uil).

Losse vondsten.

In het Van Oordt's Mersken heb ik op 27 mei een jonge rups van *Lymantria dispar* en rupsen van *Agriopsis aurantiaria* (najaarsspanner) en *Apocheima hispidaria* gevonden.

Tijdens de Nationale Nachtvlindernacht op 23 september waren er drie exemplaren van *Xanthia aurago* en één trekvlinder: *Helicoverpa armigera* (katoendaguil) op licht. Van de stroop zaten verschillende uilen te snoepen, waaronder *Allophyes oxyacanthae* (meidoornuil) en *Dryobotodes eremita* (eikenuiltje).

Het volledige jaarverslag met een meer uitgebreidere toelichting per soort en ervaringen is beschikbaar op aanvraag (tmuus@hotmail.com).